

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Факультет гуманітарної та економічної освіти

Кафедра педагогіки вищої школи

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-науковою програмою

«Освітні, педагогічні науки»

(назва програми)

мова навчання _____ українська _____

Розробники:

Топольник Я.В. – професор кафедри педагогіки вищої школи, доктор педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

Саяпіна С.А., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Чернякова О.В. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Силабус розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки вищої школи

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри Топольник Я.В. _____
(ПІБ)

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«30» серпня 2021 р.

протокол № 1

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ

Назва

Кількість кредитів	5
Рік підготовки, семестр	1 2
Компонент освітньої програми	вибіркова
Викладач	Топольник Я.В. – професор кафедри педагогіки вищої школи, доктор педагогічних наук, доцент.
Контактна інформація	yannetkator@gmail.com
Консультації	кожний вівторок місяця, 13.10. – 14.30.
Анотація навчальної дисципліни	<i>об'єкт вивчення</i> – компетентісний підхід у системі підготовки фахівців із вищою освітою. <i>предмет вивчення</i> – науково-методичний аналіз проблеми застосування компетентісного підходу у професійній підготовці фахівців.
Опис навчальної дисципліни	<i>Мета навчальної дисципліни:</i> систематизація наукових уявлень здобувачів вищої школи про педагогічний сенс компетентісного підходу, розкриття теоретико-практичних засад застосування компетентісного підходу в професійній підготовці майбутніх викладачів, формування загальних, спеціальних, професійних компетентностей, достатніх для ефективного розв'язування стандартних і нестандартних комплексних задач у процесі освітньої діяльності, що забезпечить високий рівень їх конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці. <i>Завдання вивчення навчальної дисципліни</i> «Компетентісний підхід в освіті» полягає у визначенні та обґрунтуванні понять «компетентісний підхід», «компетентність», «професійна компетентність викладача», враховуючи результати сучасних наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців; формуванні знань щодо застосування компетентісного підходу у вітчизняній та зарубіжній педагогіці, вироблення практичних умінь реалізації компетентісного підходу в педагогічній практиці. <i>Передумовами вивчення навчальної дисципліни є набуті раніше компетентності та результати навчання з ОК:</i> Філософія науки, Теорія освітології, Історія освіти та педагогічної думки, Інноваційні технології в освіті, Науковий

стиль мовлення, Тренінг самопізнання та розвитку комунікативної компетентності тощо.

Ключові слова: вища освіта, освітній процес, компетентнісний підхід, загальні компетентності, фахові компетентності, професійна компетентність, педагогічна компетентність, управлінська компетентність, рефлексивна компетентність, дослідницька компетентність. соціальна компетентність, конфліктологічна компетентність, іншомовна компетентність, фасилітаційна компетентність, інформаційна компетентність, викладач закладу вищої освіти, науково-педагогічні працівники, самостійна робота здобувачів.

Очікувані результати навчання:

Здатність аналізувати наукові засади компетентнісного підходу в освіті.

Здатність виявляти зміст і структуру професійної компетентності викладача вищої школи.

Здатність до критичного аналізу дослідно-інноваційної та професійної діяльності за параметрами компетентнісного підходу.

Готовність здійснювати ефективну викладацьку діяльність на засадах компетентнісного підходу.

Здатність планувати та вирішувати завдання власного особистісно-професійного розвитку – чинника позитивної динаміки педагогічної компетентності та становлення професійної ідентичності.

Готовність створювати умови конструктивної взаємодії та компетентності із суб'єктами освітнього процесу.

Здатність застосовувати методологічний інструментарій компетентнісного підходу щодо організації освітнього процесу суб'єкт-суб'єктного характеру, організувати діалогічне спілкування задля реалізації студентоцентрованого підходу у освітньо-професійній діяльності.

Здатність до обґрунтування та опису концептуальних підходів, закономірностей та принципів управління компетентнісно орієнтованою підготовкою здобувачів вищої освіти.

Готовність здійснювати самоаналіз власної діяльності, оцінювати її результати та проводити коригування.

Готовність до позитивного сприйняття нових викликів, ефективного вирішення суперечливих ситуацій і питань у професійно-педагогічній, науковій діяльності.

Матеріали та ресурси:

Рекомендована література:

1. Бялик О.В. Професійно-педагогічна компетентність викладача закладу вищої освіти: навч. посіб. МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини.

Умань: Візаві, 2020. 127 с.

2. Компетентнісний підхід у вищій школі: теорія та практика: монографія / кол. авт.; за заг. ред. О.А.Жукової, А.І.Комишана. Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2021. 264 с.
3. Компетентнісний підхід у професійній підготовці. Електронний посібник для самостійної роботи здобувачів третього освітньо-наукового рівня (доктор філософії) / Укл. Гриньова М.В., Кононець Н.В. Полтава: Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка, 2020. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/9313>
4. Компетенції викладачів вищої школи в добу змін: діагностика та аналітика (за результатами дослідження в Київському університеті імені Бориса Грінченка) / Хоружа Л., Братко М., Котенко О., Мельниченко О., Прошкін В.; за наук. ред. д-ра пед. наук, професора Л.Хоружої. Київ: Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2018. 92 с.
5. Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни «Компетентнісний підхід в освіті» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Освітні, педагогічні науки» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки денної та заочної форми навчання / Уклад.: Я.В.Топольник. Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2021. 165 с.
6. Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: навчальний посібник / за ред. І.Л.Холковської. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. 144 с.
Платформи та сервіси дистанційного навчання: Moodle: дистанційний курс «Компетентнісний підхід в освіті» (<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/login/index.php>);
Інформаційні ресурси в Інтернеті:
  1. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років: проєкт. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/>
  2. Концепція педагогічної компетентності. URL: <http://www.kgpa.km.ua/?q=node/233>
  3. Підготовка й організація роботи викладачів. URL: http://pidruchniki.ws/10310208/psihologiya/pidgotovka_organizatsiya_robiti_vikladachiv.
  4. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 1 лип. 2014 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
  5. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16.07.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro->

	<p>zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitkupedagogichnoyi-osviti. 6. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року: проект. URL: http://osvita.ua/doc/files/news/438/43883/HE_Reforms_Strategy_11_11_2014.pdf</p>
Теми	<p>Програма навчальної дисципліни містить такі теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Витоки та основні концепти компетентнісного підходу в системі вищої освіти 2. Теоретичні аспекти впровадження компетентнісного підходу у вищу освіту 3. Функції та напрями компетентнісного підходу у підготовці науково-педагогічних працівників у ЗВО 4. Професійна компетентність науково-педагогічних працівників у ЗВО 5. Теоретичні засади управління формуванням професійної компетентності майбутніх викладачів вищої школи
Методичні поради для викладачів «Як навчати?»	<p><i>Методи навчання:</i> поєднання традиційних та інтерактивних методів навчання з використанням інноваційних технологій: словесні методи: лекція (проблемна, лекція з розгляду конкретних ситуацій, лекція-роздум, лекція-консультація, круглий стіл, мультимедійна тощо), пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, бесіда, диспут, дискусія за матеріалами лекції та вивчених літературних джерел, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, семінар-вирішення ситуаційних задач, аналіз конкретних ситуацій (casestudy); наочні методи: спостереження, демонстрація; практичні методи: обробка довідкової інформації, тезування, рецензування, самостійна робота (робота із друкованими та електронними інформаційними ресурсами, виконання завдань: конспектування, анутовання, написання есе); відеометод: дистанційні, мультимедійні</p>
Методичні поради для здобувачів «Як навчатися?»	<p><i>Види роботи здобувачів (есе, наукові тези)</i></p>
Оцінювання	<p><i>Види, методи та форми контролю.</i> Види: поточний контроль, підсумковий контроль, семестровий контроль (семестровий екзамен). Методи: усне опитування, письмові роботи. Форми: індивідуальна та фронтальна перевірка. Організаційні процедури та порядок виявлення якості засвоєння навчального матеріалу, рівня відповідності отриманих знань, умінь і навичок здобутій кваліфікації в межах освітнього процесу здійснюється відповідно до</p>

	<p>Положення про контрольні заходи у „ДДПУ” (http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/003.pdf)</p> <p>Оцінювання результатів навчання здобувачів за лекції здійснюється за такими критеріями: присутність на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції.</p> <p>Оцінювання результатів навчання здобувачів, отриманих під час практичного заняття, здійснюється за такими критеріями: під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття; під час тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття; у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні.</p> <p>Дисципліна оцінюється максимальною оцінкою у 100 балів.</p> <p><i>Основні вимоги:</i></p> <p>Екзамени складаються здобувачами в період екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом. Терміни проведення екзаменаційних сесій визначаються графіком освітнього процесу. ДДПУ може встановлювати здобувачам індивідуальні терміни складання екзаменів у разі поважних причин. Екзамени проводяться згідно з розкладом, який доводиться до відома здобувачів не пізніше як за місяць до початку сесії.</p> <p>Здобувачі, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути звільнені від складання екзамену й отримати як результат оцінювання ту кількість балів, що відповідає кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, або здобувач може підвищити оцінку, яку він отримав за результатами роботи в семестрі, під час складання екзамену в період сесії.</p> <p><i>Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів, затверджені в ДДПУ (для оцінювання екзамену):</i></p> <p><i>Оцінка «відмінно» (90-100 балів)</i> виставляється здобувачеві, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання навчально-програмного матеріалу, уміння без похибок виконувати завдання, передбачені програмою, опанував основну й додаткову літературу, рекомендовану навчальною програмою, засвоїв значущі для майбутньої кваліфікації підвалини основних дисциплін, виявив творчі здібності в усвідомленні, засвоєнні й застосуванні навчально-програмного матеріалу.</p> <p><i>Оцінка «добре» (75-89 балів)</i> виставляється здобувачеві, який продемонстрував ретельне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану навчальною</p>
--	---

програмою, показав систему засвоєних знань з дисципліни та здатність до їх самостійного поповнення й оновлення під час подальшої навчальної роботи й професійної діяльності.

Оцінка «задовільно» (60-74 бали) виставляється здобувачеві, який продемонстрував знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання та майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою, але припустився помилок у відповіді на екзамені та під час виконання екзаменаційних завдань, хоча має необхідні знання для їх усунення під керівництвом викладача.

Оцінка «незадовільно» (26-59 балів) виставляється здобувачеві, який має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, і не може продовжувати навчання без виконання додаткових завдань з відповідної дисципліни.

Оцінка «неприйнятно» (0-25 балів) виставляється здобувачеві, який не надав для перевірки потрібну кількість правильно виконаних завдань, пропустив без поважних причин значну кількість занять (більше ніж 50%), і не може продовжувати навчання без проходження повторного курсу навчання.

Розподіл балів із дисципліни

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (денна/заочна форма навчання)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	1	0,5			3	2
Т 2	1	0,5	3	1	6	4
Т 3	1	0,5			3	2
Т 4	3	1,5	30	10	30	26,5
Т 5	1	0,5	6	2	12	9
Разом	7	3,5	39	13	54	43,5

Політика щодо дедлайнів та перескладань, академічної доброчесності, відвідування: Perezдача та повторне вивчення дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в ДДПУ (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/025.pdf>), Положення про академічну доброчесність педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів у ДДПУ (<http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/012.pdf>)

	<p>Політика щодо:</p> <p><i>дедлайнів та перескладання</i>: роботи, які здаються із порушенням термінів безповажних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).</p> <p><i>академічної доброчесності</i>: письмові роботи перевіряються на наявність плагіату та допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%; списування заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань у процесі заняття.</p> <p><i>відвідування</i>: відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, заяке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, друга вища освіта) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.</p>
<p>Переваги вивчення навчальної дисципліни «Бонус вивчення»</p>	<p>Переваги вивчення навчальної дисципліни:</p> <p><i>Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – демонструвати глибокі професійні знання з компетентнісного підходу у професійній підготовці під час розробки дисертаційних проєктів, що відповідають третьому рівню вищої освіти, та досконале володіння науковою термінологією; – оновлювати оперативну частину свого досвіду, мобілізувати свій особистісний потенціал для вирішення завдань пов'язаних із впровадженням компетентнісного підходу в освітній процес ЗВО; – бути здатним до професійної рефлексії (аналізувати власні знання, уміння, навички; виокремлювати переваги й недоліки (порівняно з досягненнями однокурсників і власними попередніми напрацюваннями); розробляти програми саморозвитку на основі компетентнісного підходу тощо. – працювати з процесами передбачуваного інноваційного розвитку – людини, соціуму, освіти, власної особистості й діяльності, спираючись на ідеї компетентнісного підходу. – застосувати та аргументувати критерії оцінювання знань та умінь компетентнісного підходу у професійній підготовці.

Топольник Я.В.
доктор пед. наук, професор

підпис